

A „Korona szálloda”

1.

Dombóvári és Vidéke 1990. május (p. 4. Majsai János cikke.)

A Korona szálló – a falán lévő védettségi tábla szerint – 1810 körül épült, bár a tetőszerkezet egyik középszelemenén „22. Febr. 1809.” olvasható. Az építés idején az Esterházy család feje Miklós volt (1765 – 1833). Esterházy Miklós a katonai pályát választotta. Egy magyar gyalogezred parancsnoka és tulajdonosa volt, majd a magyar királyi nemesi testőrség kapitánya. Szenvedélyes barátja és ápolója a tudománynak és művelődésnek. Tömérek, s szertelen pompaszeretete roppant jövedelmét is gyakran pénzzavarba hozta.

A dombóvári Szent László tér környékén, melyen áthaladt a Pécs – Sásd – Dombóvár – Tamási főút, több uradalmi ház is épült ebben az időben. A hercegi uradalom az 1700-as évek végére kezdett megerősödni, és az uradalom irányításával megbízott jószágkormányzó, inspektor, felügyelők, erdőmérnökök és egyéb tisztviselők és szolgálók részére lakást, hivatalt építtetett. Ezek sorába tartozik a tisztartósági iroda és lakás – ez az egyik épület, melynek eredeti terve megmaradt a hercegi levéltárban, a másik az újdombóvári magtár -, az állatorvosi lakóház, a parádéskocsis lakóház és istálló, a Korona szálló, a „serház”, az uradalmi gazdasági iroda, a mézáróslakóház, a volt katolikus iskola épülete, és még néhány lakóház az Esterházy (ma Szabadság) utcában, illetve az alsó (ma Kossuth Lajos) utcában.

Időnként összehívták a környék kerületeiből a jószágkormányzókat eligazításra. Részükre szállásról is gondoskodott az uradalom, és e célból építtette a Korona szállót. Az emeleten 5 vendégszoba és egy nagy terem állt a tisztartók rendelkezésére. A földszinten 6 vendégszoba, „csapszoba”, és konyha, valamint kamra volt. A földszintet – hasonlóan sok szántóföldhöz, kocsmához és egyéb épülethez – bérbe adta az uradalom. A bérleményhez tartozott még egy kb. 9 m x 18 m nagyságú istálló és egy 9,6 m x 16,5 m nagyságú fészter is, melyek a Korona udvarán álltak és a szállóba betérő vendégek rendelkezésére álltak. (A melléképületet 1956 után bontották le.)

Az első ismert bérlő Francsics József volt, aki 1852-től 1862-ig bérelte az épületet. Őt követte Szabó József, aki – feltehetően – több bérlet időszakban tudhatta magáénak a Koronát, melyre bizonyíték az 1886. június hó 6-án kelt szerződés. A szerződés egyfelől az Esterházy hitbizomány dombóvári uradalma és Szabó József és neje szül. Pechzieder Erzsébet között kötött, melyből megtudhatjuk, hogy a bérlet tárgyát képezi az alsó és felső kocsmái épület, ezek tartozékai, felszerelései továbbá a mézárószék, és a Szigeterdő szélén létesítendő „chioszk”. A bérlők az alsó, úgynevezett Nagyvendéglőnél a mellékelt rajzon és költségvetésben foglaltakat elvégezni „minél előbb”, de legfeljebb az 1887-es esztendő elejéig köteles. A költségvetésben szereplő 3000 forintos összeghez kötelesek 826 forinttal hozzájárulni.

„10. bek. A rendőri szabályok megtartása mellett kötelesek a bérlők ill. jogutódai és örökösei a vendégeket jó, egészséges, ízletes és minden tekintetben kifogástalan étel és itallal úgy a vendéglőben, valamint a Szigeterdő részben is ellátni, előzékeny és pontos szolgáltatás által a haszonvételt is jó hírben tartani, sőt saját érdekükben is emelni és úgy a szobákat és egyéb helyiségeket, valamint az udvart és istállókat tisztán tartani, ez utóbbiakat rendszeresen almozni

2.

és pókhálókat eltávolítani, bérlőket illetően egyszersmind a kéményeknek saját költségűsepertetése.”

A szerződés 1886. november 1-től 1900. november 1-ig szólt. Ekkor kerül az épülethez az emeletes bővítmény, mely két szobával és két „closettal” növeli az ingatlan értékét. 1892. szeptember 18-án a „Nemzeti Színészet” községünkben tartózkodó társulata díszes plakátokon – melyek közül többet, elsősorban a gazdag meccénásoknak, selyemre is nyomtattak – tudatta:

„DÍSZELŐADÁS Kossuth Lajos, nagy hazánk fia 90-ik születésnapjának megünneplése alkalmából a Korona Szálloda színtermében, mint legnagyobb újdonságot itt először adatik: KOSSUTH LAJOS eredeti történeti korrajz négy szakaszban.”

(Egy ilyen selyemre nyomtatott plakát ma is látható a monoki Kossuth Lajos emlékmúzeumban.)

Szabó József 1908-ig bérlő a korona épületét. Időközben egyre több rendezvénynek adott otthont az épület. 1903. február második hetében azért ülésezett a helybeli vasutasság 120 képviselője, ”hogy közös elhatározással csatlakozzanak ahhoz a nemes mozgalomhoz, amelyet a fiúmeiek az országos egyesülés céljából megindítottak.”

1903. február 15. vasárnap, Dombóvár és Vidéke c. lap: *Meghívó – a dombóvári önszegélyező egyesület mint szövetkezet rendes közgyűlése f. évi február 22-én délután 3 órakor a Korona Szálloda nagytermében fog megtartatni.*

1903. május 5-én Dombóvárra érkezett herceg Esterházy Pál,A Fő-téren, az Esterházy utcában, és a Jókai úton minden házon kék-sárga és nemzeti színű zászlók voltak kitűzve. A Fő-tértől a Korona szállóig rendkívül élénk színes kép tárul az ember szeme elé.Folyton fogatok, amelyek felállítására már alig jutott hely a Korona előtti tágas téren.

Dombóvár és Vidéke 1903. augusztus 30. Meghívó – A dombóvári Katolikus Legényegylet a Korona Szálloda nagytermében tánccal egybekötött jótékonyági színelőadást rendez. Színre kerül a „Vereshajú” három felvonásos népszínmű.

1908-tól 1918-ig Szabó József fia, Szabó Jenő a bérlettulajdonos.

1908. október 1-én a Korona összes termeiben ünnepelték meg Paál József hercegi inspektor 25 esztendősi dombóvári működését.

1910. augusztus 28-án vasutasgyűlést tartottak a Koronában.

1911. február 12-én a kaposvári Munkás Dalárda vendégszerepelt a Korona nagytermében.

1912. december 8-án községünk első képziallítását Dr. Kertész Jenő nyitotta meg a Korona nagytermében. Faragó Árpád, Sass Ferenc és Sass Ferencné festőművészek képeit négy napig láthatta „az érdeklődő közönség.”

1913. szeptember 4-én a Korona nagytermében ünnepélyesen megnyitották a dombóvári gimnázium első tanítási évét.

3.

1918. augusztus 14-én az Esterházy hercegi hitbizomány közzéteszi, hogy a Korona Szálloda „bérbe fog adatni” 1919. januárjától 6 évre. Ezen hirdetés alapján megtudhatjuk, hogy már állt az épülettől délre eső épület, melynek tetején terasz volt.

1919-től 1920-ig nincs adat az épületről.

1920-tól 1930-ig Rényi (?) bérelte az épületet, majd 1930-tól 1939-ig Csapó (?) vezette a bérleményt.

1932. december 21-én nagyszabású értekezletre gyűltek össze Tolna, Somogy, Baranya és Veszprém megyék szövetkezeti vezetői a Korona szálló nagytermében. Szintén decemberben a Koronában vitéz Balog Károly hírneves cigányprímás és zenekara hangversenyez.

1939. július: herceg Esterházy Pál felajánlja a Korona szállót a község javára, községháza céljára. A Koronához ekkor 561 négyszögöl terület tartozott és értékét 12 722 pengőre értékelték.

„Dombóvár Közgylési Jegyzőkönyv 1939-41 Jegyzőkönyv Felvétel Dombóváron 1939. július hó 7-éndélután 4 órakor tartott rendkívüli közgyűlésről. Tárgy: hg. Esterházy Pál dr. Öfőméltósága ingatlan adománya. Az előadó jelenti, hogy dr. herceg Esterházy Pál Öfőméltósága a dombóvári 340 sz. telekkönyvi betétben A I 6. sor 10 hrsz. alatt felvett 561 négyszögöl kiterjedésű úgynevezett Korona szálló-t község ház céljára 12.722 P értékben ajándék gyanánt Dombóvár községnek felajánlotta. Felolvastatta az erre vonatkozó ajándékozási szerződést. Javaslatának elfogadásával egyhangúlag kimondatott a következő Határozat Dombóvár község a hg. Esterházy Pál dr. Öfőméltóságának ingatlan ajándékát község ház céljára hálás köszönettel elfogadja, megbízza a község bíróját és főjegyzőjét, hogy az ajándékozási szerződést írják alá és az adományért a felkért jegyzőkönyv hitelesítőkkal együtt tolmácsolják a község köszönetét.”

1939. október 10-én újból, rendkívüli közgyűlésen tárgyalják az ajándékozási ügyet a község házában. Döntésük szerint:

„A jelenlegi község ház annyira szűk és egészségtelen, hogy rendeltetésének egyáltalán nem felel meg. Hg. Esterházy Pál ajándékaként a község bár nem kimondottan község ház céljainak megfelelő épülethez jut, mégis olyan értékes (!) és nagy épületet szerez, amely aránylag kisebb költséggel átalakítható és ennek révén a község ház és egyéb közintézményeinek megfelelő elhelyezésére huzamos időre lehetőséget nyújt.”

Az átalakítás azonban nem történik meg, mert 1940. január 14-én kelt határozat alapján a 34. számú kiegészítő parancsnokság vette igénybe az épületet, honvédségi anyagok tárolására.

1941-ben újabb igény merült fel: A kulturális kormányzat szórványiskola és internátus létesítésére venné igénybe az épületet. A községi előjáróság támogatja a tervet, mondván, amíg nincs lehetőség az átalakításra, a bérletből némi bevételhez jutna a község. Azonban ez a terv sem sikerül, mert a m. kir. 34. honvéd kiegészítő kirendeltség 689/kt. 1942. sz. megkeresése szerint 1942. október 1-vel igénybe veszik az udvaron a „fészert”, valamint az addig szegényügyi hivatalnak és konyhának, a helyi vöröskeresztes és légoltalmi raktárnak használt helyiségeket.

4.

Az 55/942. sz. bejegyzésből megtudhatjuk, hogy Guszinger Gyula csapos, dombóvári lakos a Korona udvar alatti részében vendéglő helyiséget kíván nyitni, a „Baross és Kossuth Lajos utca felőli kiszögellésnél, a kőfal mentén”. Itt két ivó, egy konyha és a hozzájuk csatlakozó mellélhelyiségeket kíván elhelyezni. (Az egyik pince felett sokáig állt egy kb. 3 méter magas kémény az udvaron.)

A háború évei után 1945 és 1948 között a Szociáldemokrata Párt székháza volt a Magyar Kommunista Párttal való egyesülésig, de az épület egy részét a hadsereg is használta raktárként. Az egyesülés után az MDP székháza 1951-ig.

Az 50-es évek elején a Fémtömegcikkgyártó Vállalat Üzeme az épület. 1954 elejéig a Komlói Építőipari Vállalat munkásszállója volt, de a felmerült kulturális igény miatt megkapta a Járási Tanács Népművelési csoportja. Az intézmény vezetője Csíkos Imre lett. Az elektromos hálózat felújítására 50 ezer forint támogatást kap az intézmény a Megyei Tanácstól. Színpadot alakítanak ki, kifestik az épületet majd bebútorozzák.

1955. április 4-én nyitott a Szabadság Művelődési Ház. Itt tartották a színházi rendezvényeket, bálakat.

1956. január 1-től önálló költségvetéssel rendelkező művelődési ház lett. 1956-ban egy felhőszakadás következtében leomlott a Kossuth utcai támfal egy része. 1957-ben engedélyt kaptak a Megyei Tanácstól szabadtéri színpad kialakítására.

1958-ban a cserépfedés rossz állapota miatt cserére szorult. Azonban az új cserépre nem volt pénz, a tetőszerkezet – a durva átalakítások miatt – nem bírta volna, így síkpalafedés került az akkor már évek óta „Műemlék jellegű épület” feliratú táblával ellátott Koronára. A héjazatcsere miatt törölték a műemléki jegyzékből.

1979-ig, az új művelődési ház elkészültéig – melynek gondolata 1970-ben, a várossá váláskor és az új városközpont kialakításának tervezésekor merült fel – járási szintű művelődési házként üzemelt. Évekig otthona volt a Kapos táncegyüttesnek, mely 1954-ben alakult. Több szakkör (képzőművész, diszítóművész, film-fotó és kerámia) működött az épületben. Kedvelt volt az ifjúsági klub, mely 100-150 tagot számlált. a hétvégeken zenés-táncos rendezvényeket, bálakat tartottak, itt működött a tánciskola is.

1979-ben a művelődési ház új épületbe költözött. a Korona magára maradt őrizetlenül, állagromlása felgyorsult. Pusztulását nagymértékben elősegítette az a körülmény is, hogy új útvonalon halad a 611. sz. út Sásd – Pécs felé, a Korona előtti teret kizárták a forgalomból, és az új városközpont kiépítése miatt a város egykor oly fontos és közkedvelt épülete a település peremére került. Az épületet feltörték, ami mozgatható volt, elvitték. 1983. szeptember 21-én a Tolna megyei Népújságban szomorú hangú cikk jelent meg az épületről. Eredménytelenül.

1986-tól az épület földszintjén a Tolna megyei Állami Építőipari Vállalat Gemenc Házépítők Boltja működik a Korona múltjához, rangjához méltatlanul. Az épületet úgy kapták használatba, hogy a bérleti díj nagyságát minden évben az épületre költik. Ez nem lehet túl nagy összeg, mivel csak a bolton és raktárhelyiségen látható némi tisztasági festés. Az emelet teljesen gazdátlan, a

5.

nyílászárók teljesen tönkrementek, a rajtuk keresztül bejutás eredménye például a teljes felső szint kifosztása, (építőanyagok szétbontása, padlóburkolatok teljes hiánya, eső-csatorna és tetőfedés részleges hiánya.)

„Régi betegsége a magyar embernek, hogy semmit sem becsül meg igazán, ami a magáé.....ha a hazai jót hanyagoljuk el, az nem csak bűn, hanem – ostobaság.” (Dombóvár és Vidéke 1903. július 26.)
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

Az idézett cikkek időrendben a megjelenés szerint lettek leírva.

Dombóvár és Vidéke 1899. május 07. (1. évfolyam 20. szám p. 5.)

Ideiglenes fogászati műterem!

Tisztelettel értesítem Dombóvár és vidéke n. é. közönségét, hogy Dombóvárott, a „Korona” Szállodában, I. em. 5. sz. szobában rövid ideig működésem megkezdtem. Készítek fogakat 2 frttól anélkül, hogy a régi gyökereket el kellene távolítani, szájpaddal vagy anélkül.

Fogsorokat arannyal, platínával, vulkanittal és celouiddal borítva stb. a legújabb találmány szerint fájdalom nélkül. Az árak a legjutányosabb.

Teljes tisztelettel D. Koczován T. fogspecialista.

Dombóvár és Vidéke 1899. július 02. (1. évfolyam 28. szám p. 5.)

Előleges értesítés.

Med. univ. Dr. Gál Jenő fog- és szájspecialista Pécsről, f. hó 9-étől helyben fogorvosi működését megkezdeni fogja. Mindennemű plombok a legújabb vivmányok szerint. Fogsorokat (cocainnal.) egyes és teljes fogsorok, káutschuk-, celluloid és aranyból a modern technika szerint. Hídmunkák szájpaddal nélkül. Az árak jutányosak.

Rendelés helye: Szabó József szállodája. Rendelés ideje: d.e. 9 – 12 és d.u. 3 – 6.

Dombóvár és Vidéke 1900. március 11. (2. évfolyam 10. szám p. 4.)

Társaskocsi közlekedés.

A Korona szálloda március 11-től kezdve az új dombovári állomás és a város között társaskocsi közlekedést létesít. Indulás a Korona szállodától a következő időben:

délelőtt 9 óra 40 perckor

délután 12 óra 30 perckor

délután 4 óra 45 perckor

este 9 óra -- perckor

Viteldíj személyenként 40 fillér.

Szabó József szállodás.

6.

Dombóvár és Vidéke 1900. március 18. (2. évfolyam 11. szám p. 4.)

Társaskocsi közlekedés.

E napokban kellemes feltűnést keltett egy csinos társaskocsi, amely napjában néhányszor az új-dombovári állomás felé hajt. Hézagpótló intézkedése ez Szabó Józsefnek, a Korona szálloda bérlőjének, mert ez által, ha nem is egészen szűnnek meg a bérkocsi iránti örökös panaszok, de minden esetre, javít valamit ezen a helyzeten.

Dombóvár és Vidéke 1900. április 01. (2. évfolyam 12. szám p. 4.)

Fogorvos. Dr. Feldmann Fülöp (Budapestről.) Dombóvár, Korona Szálloda.

Értesítem a n. é. közönséget, hogy rövid idei itt tartózkodásom alatt az összes fogorvosi műtéteket a legújabb módszer szerint végezem.

Kívánatra magán kezelést is elvállalok. Hivatalos állásban levő személyek árendedményben részesülnek.

Dombóvár és Vidéke 1900. június 03. (2. évfolyam 22. szám p. 4.)

Zilahi Gyula hangversenye Dombovárott.

Zilahi Gyula, a Nemzeti Színház tagja, mint értesülünk, június 30-án Dombovárott a Korona szállodában Kacagó estélyt fog tartani. A jövedelem egy része jótékony célra lesz fordítva.

Dombóvár és Vidéke 1900. november 11. (2. évfolyam 45. szám p. 5.)

Kávéház megnyitás. Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy kávéházi helyiséget az emeletről a földszintre helyezem át, és azt csinosan berendezve vasárnap, november 11-én ünnepélyesen megnyitom. A megnyitás alkalmából Lató János kitűnő zenekara hangversenyt tart. Jó italok és pontos kiszolgálás. Számos látogatásért esedezik Szabó József vendéglős és kávé.

Dombóvár és Vidéke 1900. december 16. (2. évfolyam 50. szám p. 4.)

Hangverseny! A Korona kávéházban minden vasárnap és szerdán este Lató János zenekara nagy hangversenyt tart. Jó italokról és gondos kiszolgálásról gondoskodva van.

Dombóvár és Vidéke 1902. augusztus 10. (4. évfolyam 32. szám p. 4.)

Új nyári étkező.

Szabó József a Korona szálloda bérlője vendéglője feletti nyílt teraszát most már a nagyközönség részére is hozzáférhetővé tette. Eddig csak a társasköri tagok járhattak a teraszra, mert csak a

7.

Társaskör helyiségéből vezetett ki oda egy kijárás. Most azonban a vendéglős az udvarról készíttetett egy feljáratot a nagyközönség részére.

Vendéglősök Lapja 1905. október 05. (21. évfolyam 19. szám p. 6. ADT)

Az apa örökében. A dombóvári „Korona-szállót” édes atyjától Szabó Jenő szaktársunk vette át, aki ezt fiatal erejével és ismert szakavatottságával régi jó hírében gyarapítani fogja. Sok szerencsét a vállalkozásához!

Dombóvár és Vidéke 1910. augusztus 14. (10. évfolyam 33. szám p. 2.)

A Korona szálló kapualja ébresztő berendezéssel van felszerelve. – Az elmés találmány roppant egyszerű. – A beton burkolatban több helyen mély árok van. – Már most – ha egy kimerült vigéc Ujdombóváron beül az omnibuszba s elalszik, a szálloda bejáratánál okvetlen felébred arra, hogy a nyelvét elharapta. – A szabadalom be van jelentve.

Vendéglősök Lapja 1911. november 05. (27. évfolyam 21. szám p. 8. ADT)

Árverési hirdetmény. Az Esterházy hercegi hitbizomány tartozékát képező és Tolna-megyében Dombóvár nagyközségben fekvő u. n. „Korona”- szálloda 1912. évi január 1-től kezdődő hat egymásután következő évre leendő haszonbérbe adása céljából a dombóvári gazdasági felügyelőség hivatalos helyiségében 1911. évi november hó 16-ik napján délelőtt fél 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalást fog tartani. Bérbevenni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt 300 azaz háromszáz korona bánatpénzt a dombóvári hercegi ker. pénztárba letenni és az erről szóló elismervényt árverés előtt a gazd. felügyelőnek bemutatni. Az ajánlatok zárt borítékban adandók be, mely kívül „Ajánlat vendéglő bérletre” felirással látandó el. Az árverési feltételek a hercegi gazdasági felügyelőségnél betekinthesők s ugyanott minden felvilágosítás készséggel megadatik. Dombóvár, 1911. október hóban. Bölöny Ödön herczgi. gazd. felügyelő.

Dombóvár és Vidéke 1912. március 10. (12. évfolyam 10. szám p. 2.)

Végzetes gondatlanság. 22 hízott ökör pusztulása.

Páratlan nagy kárt okozott néhány ember gondatlansága szerdán éjjel. Az eset maga olyan, amilyent nemigen hall az ember; - egészen amerikaias stilü. Csak hogy sajnos annyiban különbözik azoktól, hogy ez valóban megtörtént.

A Korona-szálló istállójában 25 drb. hízott ökör közül 10 megfulladt és 12-öt ott a helyszínen le kellett ölni, a megmaradt 3 is nagy értéket veszített.

Szardán délelőtt Strasser Henrik Inám pusztai bér gazdaságából 25 göbolyt hajtottak a dombóvári vasúti állomásra, hogy innét Münchenbe szállítsák a keddi vágómarha vásárra. A göbolyókat Steinbock Gyula közvetítésével Gross müncheni marhakereskedő vásárolta és Strasser Henrik emberei hajtották azokat a vasúthoz. A berakás előtt minden állatot állatorvosnak kell megvizsgálni. Mivel azonban az illetékes igali állatorvosért elfeledtek kocsit küldeni, a berakodást nem végezheték szardán. Délután aztán, mert a nagy esőben az állatok amugy is megáztak, a hajcsárok beterelték őket a Korona-szálló istállójába. A szűk – már 25 ilyen nagy állat számára szűk – istállóban a megázott barmok száradni, gőzölni kezdtek. A hajcsárok ne hogy meghűljenek a göbolyók, a törött ablakokat szénával betömték és az ajtót is betették.

Estére aztán az emberek a szomszéd istállóban lefeküdtek és magukra hagyták az állatokat. – Éjjel aztán megtörtént a baj. A sűrű gőz, melegség, bűz megfojtotta a hízott ökröket.

Reggel 4 óra tájban vették észre a veszedelmet, de nem tudták az istálló befelé nyíló ajtaját kinyitni. Ugy kellett hosszas – majd két óráig tartó munkával kiemelni az ajtószárnyakat és akkor rémes látvány tárult az emberek szeme elé.

Egymás tetején fetrengett a sok nyomorult jószág. Az alant fekvőket agyonnyomták a felettük levők, melyek levegő hiányában szintén majd teljesen élettelenek voltak már. A három leggyöngébbet hátraszorították az erősebbek, azok még valahogy magukhoz tértek, a többi huszonkettőt azonban csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták kivonszolni az udvarra.

Tizenkettőben még volt egy kevés élet, ezeket azonnal levágták. A levágottak husát kaposvári és helybeli mészárosok megvizsgálták, azonban az egész hust annyira összezuzottnak, véresnek találták, hogy egyet sem vettek meg. – Ezeknek a levágott göbolyóknak teljesen egészséges husát hatósági engedéllyel itt helyben kimérték. A tíz megfulladt állatot kiszállították a dögtérre, hol megnyúzták őket és bőrüket meg faggyujukat értékesítették, a hust pedig mésszel leöntve elásták.

Az elpusztult állatok átlag 9 métermázsát nyomtak és egyenkint mintegy 800 koronát értek. A teljes kár körülbelül 18000 korona.

Egész nap sok nézője akadt a szálló udvarán össze-vissza fekvő óriás állathulláknak, melyeknek elszállítása egész estig eltartott.

Legcsudálatosabbnak látjuk az egész dologban, hogy az egymást legázoló, életért küzdő barmok bőgését, dulakodását senki nem hallotta meg, sem a közvetlen szomszéd istállóban alvó hajcsárok közül, sem a jóval éjfél utánig ébren levő kávéházi vendégek vagy az utcán járók közül.

Dombóvár és Vidéke 1912. december 29. (12. évfolyam 52. szám p. 5.)

Szabó Jenő Korona kávéházában hétfőn, szardán, pénteken, vasárnap este Lató Lajos újonnan szervezett zenekarával hangversenyez.

Dombóvári Hírlap 1917. február 25. (1. évfolyam 9. szám p. 2. ADT)

Adakozás. Özv. Dóry Vilmosné a „Korona” szállodában ápolat sebesült katonák részére 100 K.-t adományozott melyért ezuton mond köszönetet az elnökség.

Dombóvári Hírlap 1917. március 25. (1. évfolyam 13. szám p. 2. ADT)

Adakozás. Dóry Józsefné a „Korona szállodába” lévő sebesültek részére Bölöny Ödönné utján 100 k.-t adományozott mely összeget ezuton nyugtázza köszönettel Bölöny Ödönné.

Pécsi Napló 1918. augusztus 18. (27. évfolyam 187. szám p. 7. ADT)

Árlejtési Hirdetmény. A Dombóvár nagyközségben fekvő s az Esterházy hercegi hitbizomány tulajdonát képező „Korona” szálloda s tartozékai 1919. január hó 1-étől 6 évre nyilvános szóbeli árverésen haszonbérbe fog adatni. Az árlejtés a dombóvári hercegi gazdasági felügyelőség hivatalos helyiségében f. évi szeptember hó 9-én délelőtt 10 ½ órakor kezdődik. Árverezni óhajtok az árlejtés megkezdése előtt 2000 K. bánatpénzt tartoznak a dombóvári hercegi ker. pénztárnál lefizetni.

A „Korona” szálloda épületében van: a földszinten a nagy kávéház, ill. az étterem, söntés, egy külön vendégszoba, a konyha, a kamra és pincze, 7 vendégszoba, closett, portásfülke.

Az emeleten: a nagy táncterem, nagy casinóhelyiség, az abból nyíló nyitott terass, hat vendégszoba, closett.

Az udvaron tágas kocsiszin, két tágas istállóhelyiség és mosókonyha. Hozzá tartozik a „Korona” bérletéhez egy 1000 hl. befogadóképességű borospincze is.

Dombóvár, 1918. augusztus hó 14-én. Bölöny s. k. gazdasági felügyelő.

Új Somogy 1919. november 19. (1. évfolyam 73. sz. p. 3. ADT)

Robicsek Béla a dombóvári Korona-szálló tulajdonosa eljegyezte Schwarcz Szerénkét Kaposvárról.

Dombóvári Hírlap 1921. március 06. (5. évfolyam 10. szám p. 3. ADT)

Uj gazda a Koronában. Két hét óta gazdát cserélt a dombóvári „Korona”-szálloda. Karlovits Dániel volt szombathelyi vendéglős megvette Robitsek Bélától a szálloda, kávéház és vendéglő összes berendezését és fölszerelését és az egész üzemet saját kezelésében fogja vezetni. Karlovits gazdag tapasztalatokkal rendelkezik ebben a szakmában s így bizton hisszük, hogy a Koronát elsőrangú ilyenmű üzletté fogja fejleszteni.

Dombóvári Hírlap 1921. április 03. (5. évfolyam 14. szám p. 1. ADT)

Esős idő se tartson vissza senkit, mert ekkor a Korona szálló nagytermében és ennek összes helyiségében lesz a népgyűlés. Sajtóünnepély. Április 4-én este a Korona-szálló összes termeiben nagyszabású sajtóünnepély lesz. A délutáni vonattal megérkezik dr. Krüger Aladár, az Új Nemzedék felelős szerkesztője és Kovachich Károly. Fogadásukra a sajtóbizottság tagjai közül kisebb küldöttség jelenik meg az ujdombóvári állomáson. Dombóvárra bandériumos díszmenettel érkeznek. Az ünnepély célja a keresztény sajtó pártolására fehívni Dombóvár közönségét és a délutáni ÉME. népgyűlés határozati javaslatának gyakorlati megvalósítására. Az estély kiváló műsora minden igényt ki fog elégíteni. Utána táncmulatság.

Dombóvári Hírlap 1921. június 05. (5. évfolyam 23. szám p. 3. ADT)

Értesítés! Tisztelettel értesitem Dombóvár m. t. közönségét, hogy jelenleg a Korona-szálloda vízvezetékét rendezem be. Amennyiben ilyen természetű szerelési munkára vagy javításra lenne szüksége valakinek, ebbeli igényüket szíveskedjenek bejelenteni a Korona-szállodában dolgozó szerelőmnek. Sámuel Ferenc, Kaposvár vízvezeték-szerelő.

Dombóvári Hírlap 1921. június 26. (5. évfolyam 26. szám p. 2. ADT)

Hermesz József folyó hó 26-án, vasárnap kotillon-estélyt rendez a „Korona”-szálló nagytermében.

Dombóvári Hírlap 1921. november 27. (5. évfolyam 48. szám p. 4. ADT)

Tánciskolámat folyó hó 28-án megnyitom a Korona szálloda nagytermében. Beiratkozni lehet f. hó 23. és 24-én, szerdán és csütörtökön d. u. 4 órától este 8-ig a Korona nagytermében. Hermesz.

Budapesti Hírlap 1925. január 27. (45. évfolyam 21. szám p. 8. ADT)

Vadász-bál. Tolna- és Somogymegye vadászhajója február 1-én a dombóvári Korona-szállóban tartják báljukat.

Vendéglősök Lapja 1928. január 05. (44. évfolyam 1. szám p. 4. ADT)

Bérbeadási hirdetés. A Herceg Esterházy Hitbizomány Dombóvári Gazdasági Felügyelősége 10 évre haszonbérbe adja a dombóvári „Korona” szállodát melléképületeivel együtt. Bővebb felvilágosításokat és a bérbeadási feltételeket a dombóvári hercegi Gazdasági Felügyelőség az érdeklődőknek készséggel megadja.

Dombóvár, 1927. december 24. Herceg Esterházy Hitbizományi Javak Kerületi Gazdasági Felügyelősége Dombóvár. Havas Béla hgi. gazd. felügyelő.

Somogyi Ujság 1929. február 17. (11. évfolyam 40. szám p. 5. ADT)

Társasköri táncmulatság Dombóváron. Ha nem is telt meg mint szombaton a dombóvári Korona szálló nagy terme, azok, akik a „Dombóvári Társaskör” táncmulatságán megjelentek, egy kellemesen eltöltött este emlékével távoztak. A táncot Kenézy László nyitotta meg Szanyi Istvánnéval és dr. Dorsics György Kenézy Lászlónéval és ez a kora reggeli órákig a legjobb hangulatban folyt le. A rendezőség, élén Szanyi Istvánné és Csonka Imre titkárral derekas munkásságot fejtett ki.

Népszava 1929. április 23. (57. évfolyam 91. szám p. 3. ADT)

Dombóvár munkássága a Korona-szálló nagytermében nyilvános gyűlést tart. Előadó: Schmarilla Géza elvtárs.

Dunántúl 1929. szeptember 20. (19. évfolyam 213. szám p. 4. ADT)

Halálozás. Karlovits Dániel, a dombóvári Korona szálló volt bérlője, 43 éves korában Dombóváron meghalt. Nagy részvét mellett temették el.

Somogyi Ujság 1930. március 15. (12. évfolyam 62. szám p. 8. ADT)

Bérleti hirdetmény. A Dombóvári Nemzeti Társaskör az Esterházy hercegi hitbizományból bérbe vett dombóvári „Korona” szálló egy részét korcsma, vendéglő és szállodai ipar céljaira 1930. május 1-től albérletbe adja. A bérlő egyuttal a Társaskört kiszolgálni tartozik. Érdeklődők a feltételek végett és ezek alapján írásbeli ajánlataikkal forduljanak hozzám. Csak olyanok jelentkezzenek, akik megfelelő tőkerővel, készpénzbiztosítékkal és a vendéglői iparra jogosító képesítéssel rendelkeznek. Pályázati határidő 1930. március 25. Kenézy László a Társaskör elnöke.

Kis Újság 1934. augusztus 07. (47. évfolyam 175. szám p. 7. ADT)

Bezárta kapuit a dombóvári Korona-szálló. Dombóvár legrégibb szállója és étterme bezárta kapuit. A bérlője, Rényi Jenő ellen árverést tűztek ki s a régi vendéglő és szálloda ma már zárt ajtók mögött alszik.

Tolnamegyei Ujság 1939. július 26. (21. évfolyam 59. szám p. 3. ADT)

Uj község ház Dombóváron. Herceg Eszterházy Pál Dombóvár nagyközségnek adományozta a tulajdonát képező jelenlegi Korona Szálloda épületét. Most a község képviselőtestülete úgy határozott, hogy a szállót átépítik és ez lesz Dombóvár község háza.

Magyarság 1940. április 28. (21. évfolyam 96. szám p. 9. ADT)

... Az ellensúlyozó politikának tudják be itteni körökben Esterházy Pál herceg azon úri gesztusát is, amikor a becsukott Korona-szálló nemes stílusú épületét felajánlotta Dombóvár községnek község háza céljára. ...

Tolna Megyei Népújság 1983. szeptember 21. (33. évfolyam 223. szám p. 3. ADT)

Mi lesz a dombóvári régi művelődési ház sorsa? Koronázatlan Korona. Szemerkél az eső, amint a régi művelődési ház előtt – vagy nevezzük Koronának - megállok. Elhagyott épület. A siralmas látvány hangulatát talán fokozza az út másik oldalán álló, de a Koronára néző ház felirata „Temetkezési Vállalat”. Csönd van a házban és a ház körül. a bejárat mellett márványablán olvasható, hogy műemlék jellegű épület.

Az elmúlt évtizedeket kutatva Csikós Imréhez, a régi művelődési ház ma már nyugdíjas igazgatójához nyitok be. Csendesen elmosolyodik, kicsit lemondóan int, amikor beszélgetésünk tárgyát említem. Nincs pénz – mondja hűvösen Csikós Imre és egy fotóalbumot vesz elő. Emlékként kapta utódjától nyugdíjba vonulásakor. – Ez volt a Korona – meséli és idézi a tegnapiakat. A herceg Eszterházy építette az 1800-as évek elején. Vendéglő, szálloda volt. Az udvaron istálló, fészer a fogatoknak. Ma már teljesen reménytelen a sorsa – teszi félre az albumot Csikós Imre.

A háború után honvédségi raktár volt – dől kényelmesebb helyzetbe a nyugdíjas igazgató – és még maradt is néhány évig. Majd 1954-ben pénz nélkül nekiálltunk, hogy birtokunkba vegyük az épületet és felhasználjuk kulturális célokra. Remélem, nem a megszépítő messzeség mondatja velem, hogy milyen öröm volt látni, amint a mi ügyünknek tisztultak napról-napra a falak, termek. Az összefogás eredményeként aztán 1955-ben, mint művelődési házat átvettük és a Szabadság nevet adtuk neki. Két nemzedéket kiszolgált ez a régi épület, már a mi társadalmi rendszerünkben is. A közösségi művelődésnek itt Dombóváron – különösen a vasutasok körében – kialakult szokásai, hagyományai voltak. Az épület maga alkalmas volt ilyen célokra, csak a szennyvíz derítése volt megoldatlan. A régi derítő nem tudta befogadni az egyre növekvő vízmennyiséget és az épületet ez olyan súlyosan megrongálta, hogy életveszélyessé kellett nyilvánítani. Szerencsére mindez már akkor történt, amikor az új művelődési ház állt. A megmentésére – mert alig akad a városban műemlék épület – már korábban is gondoltunk. Akkor, amikor készültek az új intézmény tervei. Olyan elképzeléseink voltak, hogy helytörténeti gyűjteménynek lehetne a jövőben otthona. Esteleg a megyei múzeum raktári gondjain segítő időszaki kiállításokat rendezhetnénk itt a felgyülemlett és ki tudja mikori bemutatásra váró

anyagokból. Az épületnek az lenne a koronája, ha továbbra is a kultúra iránt érdeklődők mondhatnák ilyen-olyan otthonuknak.

Megnyílt a dombóvári szálloda! Ezzel a címmel jelent meg egy karikatúra évekkel ezelőtt a Ludas Matyi címlapján és a kettévált Koronát láthattuk a rajzon. Ez talán így szellemesnek tűnt, de a városnak komoly gondot jelentett a megrongálódott épület további sorsa – kezdi a beszélgetést Balipap Ferenc, a dombóvári új művelődési központ igazgatója. Vele és Máté Lászlóval, a városi tanács művelődési osztályának vezetőjével is a címben foglalt kérdésről esik szó, hogy mi lesz a régi művelődési ház sorsa. A házban mindig voltak új törekvések – magyarázza Máté László -, melyek az új funkciókhoz igyekeztek belső átalakításokat is végezni az épületen. Ennek aztán stílustörés lett a következménye és elveszítette műemlék jellegét. Így a Műemléki Felügyelőség támogatására nem számíthatunk. – Az új törekvések – teszi hozzá Balipap Ferenc – mindig abból táplálkoztak, hogy a városban állandóan voltak, vannak is kulturális mozgolódások, öntevékeny csoportok. Az is megfigyelhető, hogy azokat a helyeket szinte becérték, ahol egykor szórakoztak. „Vaster”, vagy „telítő”, vagy egyszerűen „Korona”. A csoportoknak külön-külön meg volt itt a kialakult szórakozási formája, helye. Ennek van jövője a városban most is. A Szász sörözői kezdeményezésük sikere is ezzel magyarázható. Nem feltétlenül fontos, hogy mindenki mindent egy helyen, egyenlő arányban kapjon, ha ez nem közösségi igényből fakad. Így tehát mi nem csak egy épületben gondolkodhatunk, hogy itt az új, csillogó házunk és kész. Nem! Differenciáltan kel felmérni és szolgálni is.

Amikor 1979-ben felavattuk az új házat – veszi át a szót Máté László – felkértük a kaposvári Somogy-terv szakembereit, készítsenek tanulmánytervet, hogy az épület – a Korona – építészeti, statikailag alkalmas-e közművelődési intézményként továbbra is funkcionálni. A terv 13 millió forintos költségvetést tartalmazott három évvel ezelőtt. Az Országos Közművelődési Tanács pályázati lehetőségeivel mi is éltünk, támogatást kérve.

Sajnos nem kaptunk. Úttörő-, ifjúsági háznak képzeltük, vagy művészetek házának, ahol a helytörténeti gyűjteménynek is helye lett volna.

Ma semmi esélyt nem látok az épület megtartására – néz tárgyilagosan maga elé Balipap Ferenc – csak azt, hogy lebontani, mert az állagmegőrző felújítás is rengeteg pénzbe kerülne. Aztán egy szabadtéri színpad mellé egy nagyterem kellene, amelynek belső terét igény szerint alakítani lehet. A pincékből kiállítótermeket.... Parkosítással itt olyan térséget lehetne nyerni, ami a május elsejei felvonulások végleges színhelye lehetne...

Ezekhez az elképzelésekhez csatlakozik Brunner Vince, a dombóvári Városi Tanács elnökhelyettese is. Kiegészíti a hallottakat azzal, hogy az épületben Illyés Gyulának – hiszen az „első városom”-ként említi Dombóvárt – és Kodály Zoltánnak is tisztelegtek volna egy-egy emlékszobával. A feladatainkat azonban rangsorolni kellett – mondja határozottan az elnökhelyettes – így a következő években nem tehetünk semmit a Koronával. Azt hiszem, a kérdésre, amit feltett nekem, hogy mi lesz a régi művelődési ház sorsa, ma nincs válasz... Talán egyszer lesz....

Tolna Megyei Népújság 1987. augusztus 29. (37. évfolyam 203. szám p. 4. ADT)

.... Építkezni is könnyebb a városban, ugyanis a Tolna Megyei Állami Építőipari Vállalat építők boltját nyitott, mintegy másfél hónapja a volt Korona Szálló kihasználatlan épületében.

Tolna Megyei Népújság 1987. augusztus 31. (37. évfolyam 204. szám p. 4. ADT)

Aki Pécs felől autón érkezik Dombóvár „kapujához”, a Deák Ferenc utcát átmetszve, nagyapám háza helyén lép be a városba. Ódombóvár, Kakasdomb. A régi utasnak, a régi 611-es úton érkezvén, gyakran kellett hosszú percekig várakoznia Dombóvár-Alsó vasútállomás nyugati kijáratának sorompója előtt, s így talán arra is rákényszerült, hogy észrevegye, milyen különleges arcát mutatja ebből a megközelítésből a város. A sorompón túljutó utast egy lágy ívben dombra kapaszkodó, macskaköves út vezette tovább. Jobbról az egykori Korona szálló várszerű falai szegélyezték ezt az utat, balról a Kakasdomb sajátos hangulatú épületegyüttese. Az egymás mellett és fölött elhelyezkedő házacsák totális rendszertelensége engem máig az egymás hegyére-hátára épített fecskefészkek halmazára emlékeztet.

Ezen az úton csak lassan lehetett haladni. Erről az útról még észre lehetett venni a vasúttal szemben sorakozó egyforma vasutasházak „régi dicsőségre” utaló kopott eleganciáját, meg lehetett érezni a Kaposvár felé kanyarodó vasút feletti teraszra épített Tejüzemből áradó vaj-illatot, és fel lehetett fedezni a kakasdombi háztetők káosza fölé emelkedő zsinagóga méltóságteljes homlokzatát is. Nyárestéken itt az is megesett, hogy a Kulacs névre hallgató italbolt utcán sörözgető vendégei az idegent is meginvitálták egy-egy pofa sörre, nagy jókedvükben.

Az egykori Korona szállót elhagyván térré szélesedett az út, ahol padok voltak, és ahol – én legalábbis így emlékezem – mindig ugyanazok az öregek napozgattak a délutáni fényben. A római katolikus templom monumentális tömbje zárta ezt a „nyitóképet”, s egyben azt a városrészt is, amelynek egyik utcája volt a Deák Ferenc utca, s egyik háza a miénk.

Új Dunántúli Napló 1991. június 04. (2. évfolyam 151. szám p. 14. ADT)

A Dombóvári Polgármesteri Hivatal pályázatot hirdet a régi Művelődési Ház, a volt „Korona Szálló” (Dombóvár, Arany J. tér 5.) hasznosítására. Adatok: a dombóvári 367 tulajdoni lapon, a 224/8. hrsz.-on nyilvántartott: - kétszintes, - bruttó alapterület 990 négyzetméter (fsz. 555, emelet 435 négyzetméter), - a belmagasság változó, - az épülethez tartozó telek 2760 négyzetméter. Az épület felújításra, korszerűsítésre szorul.

A pályázatokat 1991. június 15-ig kérjük benyújtani. Cím: Polgármesteri Hivatal Dombóvár, Alkotmány tér 1. 7201

Tolnai Népújság 1992. március 11. (3. évfolyam 60. szám p. 4. ADT)

Rozsda a Koronán. Építészeti értékek veszendőben. Ha vannak egy városnak építészeti értékei, akkor miért nem tudnak gazdálkodni azzal. Óhatatlanul ez jut eszébe annak, aki Dombóváron, az Arany János téren járva megpillantja a még romosan is szép egykori Korona szálló épületét. A két világháború között a Korona szálló a vendéglátáson kívül a három megye határán fekvő település szellemi életében is jelentős szerepet játszott, mivel olyan kaszinó működött a falai között, melyet még fél évszázad távlatából is nosztalgiával emlegetnek azon kevesek, akik még élnek és rendszeres látogatói voltak az intézménynek. A második világhézagást követően mind a szálloda, mind a kaszinó bezárt, az épületet államosították. Az új művelődési központ elkészültével aztán megszűnt a régi épület kulturális funkciója, bezárt a ház és azóta is zárva tart. A falakról szép lassan hámlik a vakolat, a betört ablakokon szabadon közlekedik a szél. Az épület előtt szemét halmaz, a gaz nyáron benővi a falakat. A ház egyik szárnyában a Házépítők boltja, a többi üres. Tervez-e a város valamit ezzel a jobb sorsra érdemes épülettel? – kérdeztük a polgármestert, dr. Fazekas Istvánt. A város saját erejéből nem tudja megoldani a ház felújítását. Évtizedek lemaradását kellene bepótolni, milliókba kerülne a rekonstrukció, amire nincs pénz. Az önkormányzat tudja, hogy építészeti értékről van szó és fontos lenne a minél előbbi helyreállítás, ezért is hirdettük meg többször, hogy befektetőket keresünk, akik vállalkoznának minderre. Sajnos, mindeddig nem érkezett jelentkező, aki vállalná az épület helyreállítását, pedig az önkormányzat mindenfajta engedményre hajlandó lenne, akár bérbe adná, akár tulajdonba a házat, csak hogy élő létesítménye legyen a városnak, kaszinó jelleggel. Mindehhez esteleg még a későbbi hasznosítót a város adókedvezményben is részesíthetné. Mit fűzhetne mindehhez a krónikás? Alighanem csak annyit, hogy most már csak egy vállalkozó kellene.....

Tolnai Népújság 1993. augusztus 18. (4. évfolyam 192. szám p. 4. ADT)

Átadva az enyészetnek. Dombóvár földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a Sásd, Pécs felől gépkocsival érkezők az 1970-es évekig a Baross utcán át jöttek be a városba. Útjukat csak a rövidebb - hosszabb ideig zárva tartó vasúti sorompó állta. A város fejlődése magával hozta az utak átépítését, korszerűsítését, a forgalom átertelődött a szélesebb, jobb minőségű, a vasút feletti úgynevezett négysávos útra. Ettől kezdve a városrész addigi legforgalmasabb része, a Kakasdomb és szűkebb környéke szinte elnéptelenedett. Egymás után mentek tönkre a valamikor szebb napokat látott épületek. Ilyen a jobb sorsra érdemes Korona Szálló, ami egy időben művelődési ház volt és amely még így, elhanyagoltan is szép. Mellette a fogatosok, utazók megállója, a kocsmá is bezárva. Nem tudni, hogy akad-e vállalkozó, aki felújítja e régi épületeket, vagy lebontásra kerülnek. Egy biztos, kár értük.

Tolnai Népújság 1996. április 26. (7. évfolyam 98. szám p. 3. ADT)

Eladó egy történelmi emlék. Nem ragyog a dombóvári Korona. A változó gazdasági helyzet, az apadó központi források ismételten szükségessé teszik az önkormányzati ingatlan vagyon felülvizsgálatát – olvasható abban a dombóvári önkormányzati előterjesztésben, amit

elfogadott a testület március végi ülésén. Az önkormányzati tulajdonban lévő, hasznosítható ingatlanok között első helyen áll a Korona Szálló.

Mint az előterjesztésben szerepel a szálló bal oldali szárnya életveszélyes, az idén el kell bontani. Persze ez nem csak annak köszönhető, hogy az épület kiszolgált az idejét, hanem annak is, hogy az 1810. körül, gróf Esterházy által építtetett, eredetileg a kerületi központba érkező gazdatisztek vendéglátására készült szálló felújítására soha nem volt elegendő pénz.

Ezt a gondot, a Korona Szálló állagának folyamatos romlását már 1990 májusában terjedelmes, a szálló történetét is áttekintő cikkben részletezte Majsai János, aki megemlíti írásában, hogy a valóban történelmi múltú és műemléki minősítésétől 1958-ban megfosztott épület sorsáról lapunk elődjében megjelent szomorú hangvételű cikk sem ért el semmiféle hatást. Az immár hat esztendeje publikált írásban olvasható, hogy az épület emelete teljesen gazdátlan, a nyílászárók tönkrementek, a rajtuk keresztüli bejutás „eredményeként” az épület teljes felső szintjét kifosztották.

Az akkori állapot ma talán örvendetes volna, ám azóta sem sikerült semmilyen megmentési akciót véghezvinni, s a hajdan valóban nevezetes, s méltán nagyhírű szálló ma az önkormányzati szabad vagyron része, vagyis: eladó.

Abban csak bízni lehet – a volt szovjet laktanya hasznosításának példáján okulva -, hogy a Korona-szálló egyszer valamikor visszanyerheti a régi szépségét, vagy a még romjaiban is a reformkor klasszicizáló építészeti stílusjegyeit őrző épület nem válik teljes egészében az enyészet martalékává.

Új Dunántúli Napló 1997. szeptember 05. (8. évfolyam 243. szám p. 6. ADT)

Pályázati felhívás. Dombóvár Város Önkormányzata (Dombóvár, Alkotmány tér 1.) nyilvános pályázatot hirdet a volt Korona Szálló épületének hasznosítására.

- 1. A pályázati anyag átvehető: Polgármesteri Hivatal 7200 Dombóvár, Alkotmány tér 1. Városüzemeltetési Iroda II. em. 5. sz. ajtó Tel: 74/465 – 655/116 m. Szlovákné Jancsó Zsuzsanna**
- 2. Az ajánlatok benyújtásának határideje: 1997. szeptember 20. 10 óra**
- 3. A pályázatokat zárt borítékban 2 példányban „Korona” jeligével ellátva kell az 1. pontban megadott címre elküldeni vagy személyesen leadni.**

Tolnai Népújság 1998. május 09. (9. évfolyam 108. szám p. 15. ADT)

Az enyészet Korona tanúja. A dombóvári Korona Szállót 1810 körül az Esterházy család építtette, hogy a famíliának a környékbeli földbirtokairól eligazításra összehívott jószágkormányzóknak legyen megfelelő szálláshelyük. Az épület sorsa ma több mint bizonytalan.

Az azóta eltelt közel két évszázad alatt az épület volt már jó hírű vendégfogadó, elegáns kaszinó, dohos honvédségi raktár, őrzött pártszékház, lepusztult munkásszálló, közkedvelt művelődési ház, építőanyagokkal teli bolt és bizományi áruház is. De tervek születtek községházzá, internátussá, úttörőotthonná, helytörténeti múzeummá, művészetek házává, vasúttörténeti kiállítási helyé valamint iskolává történő átalakításáról is. Az utóbbi évtized során „ebek harmincadjára” jutott épület sorsával a legismertebb hazai műemlékvédő, dr. Ráday Mihály maga is több ízben foglalkozott, de a Korona Szállón ez sem segített. Az előző és a mostani képviselőtestület többször próbálkozott azzal, hogy olyan befektetőt szerezzen, aki az egykoron műemlék jellegűnek besorolt épület tulajdon vagy hasznosítási jogának átadása fejében vállalja a szakemberek szerint ma már több mint 100 millió forintba rugó felújítási költségeket. Az elmúlt év őszéig ilyen jelentkező nem akadt, s már-már szóba került az időközben életveszélyessé vált épület lebontása is. Ekkor azonban - szinte varázsütésre – megjelent egy mentőangyal, Schiller Pál személyében. A kaposvári építészmérnök vásárolta meg korábban azt az egykori kaposszekcsői szovjet laktanyában lévő öt épületet is, melyet az önkormányzat az állami vagyonkezelőtől kapott ám hasznosítani nem tudott. Nem kis meglepetésre a városatyák ekkor mégsem adták el az egykori Korona Szállót, hanem pályázatot írtak ki. De a pályázatra a korábbi ajánlattevőn kívül senki más nem jelentkezett. Így tárgyalások kezdődtek a város vezetői és Schiller Pál között, melyen kiderült az is, hogy a Korona Szállóból a leendő vásárló egy magánkórházat szeretne kialakítani. Hosszas egyeztetés után a szerződéskötésre ez év március 9-én került sor. Az önkormányzat képviselőjében a polgármester írta alá az adásvételi dokumentumot, míg a másik fél részéről mégsem Schiller Pál, hanem német állampolgárságú üzlettársa, Oppermann Tibor szignálta az iratot. Az ingatlan vételára jelképes – 1 forint + 25 % ÁFA – lett, tekintettel az épület katasztrofális állapotára, valamint a tervezett felújítás magas költségére. A szerződésben az eladó kikötötte, hogy a műszaki lehetőségek figyelembevételével a kivitelezés során törekedni kell az épület eredeti formájának és homlokzatának megőrzésére is. A megállapodás azt is rögzítette, hogy 1998. június 30-ig megtámasztják a házat, majd az idei esztendő utolsó napjáig felújítják a tetőszerkezetet is. Ezt követően pedig lebontják a toldalék épületeket és négy éven belül az építkezés teljesen befejeződik.

A gond most az, hogy a megadott határidőig nem érkezett meg az a 2 és fél millió forint óvadék, amit az önkormányzat biztosítékként kért. Ennek a pénznek az egyik felét a tetőfelújítás befejezésekor, a másik részét pedig az épület használatbavételi engedélyének megszerzésekor persze visszakapná a vevő. Tóth Attila polgármester ugyan már többször beszélt Oppermann Tiborral és ígéretet is kapott az összeg átutalására, de mint mondja – ezek után ő már csak akkor hisz a dologban, ha pénz megérkezik az önkormányzat számlájára. Korai volna kijelenteni, hogy a Korona kórházzá történő átalakításának terve ezek után a soha meg nem valósuló elképzelések sorába kerül, ám sajnos e feltevés sem tűnik alaptalannak.

Magyar Hírlap 1999. február 15. (32. évfolyam 38. szám p. 18. ADT)

Pályázati Felhívás. Dombóvár Város Önkormányzata (7200 Dombóvár, Alkotmány tér 1.) a 150/1997. (VIII. 25.) számú határozatának megfelelően nyilvános pályázatot hirdet a volt

KORONA-szálló épületének felújítására, hasznosítására és ennek fejében annak tulajdonbaadására. A 200 éves épület keleti oldalán kritikus állapotban van, feltétlen beavatkozásra szorul.

1. A pályázati anyag átvehető: Polgármesteri Hivatal 7200 Dombóvár, Alkotmány tér 1. Városüzemeltetési Iroda – II. emelet 5. számú ajtó Szlovákné Jancsó Zsuzsanna, tel.: 74/465-655.

2. Az ajánlatok benyújtásának határideje: 1999. március 31. 10.00 óra.

3. A pályázatokat zárt borítékban, 2 példányban, „Korona” jeligével ellátva kell az 1. pontban megadott címre elküldeni vagy személyesen leadni.

Tolnai Népújság 2003. október 29. (14. évfolyam 252. szám p. 5. ADT)

Megmentik a Korona Szállót. Egy kaposvári cég hotelként akarja hasznosítani az épületet. A képviselőtestület hétfőn majd nyolc órás tanácskozás után késő este fejezte be a tervezett tizenkilenc téma tárgyalását. Az ülés első részéről tegnapi lapunkban már beszámoltunk, a második felvonásban több ingatlanügyről, a helyi televíziós műsor készítésének szabályairól és iskolaigazgatói kinevezésről döntött az önkormányzat.

A település egykori központjában – az Arany János téren – álló Korona Szálló állaga az utóbbi évtizedben folyamatosan romlott, felújítására nem tudott pénzt költeni annak tulajdonosa, a hosszabb ideje költségvetési hiánnyal küszködő önkormányzat, mely már régóta szeretne volna eladni az életveszélyessé vált épületet. Eddig azonban egyetlen jelentkező sem akadt, aki vállalta volna a korábban hotelként, majd később művelődési házként használt létesítmény renoválását. Szóba került már a bontás is, ám nemrégiben érkezett egy ajánlat a kaposvári székhelyű Media-Rex Kft-től, melynek ügyvezetője elfogadta a képviselőtestület értékesítési feltételeit. A cég 3,75 millió forintért jut az ingatlan birtokába, aminek az eredeti állapotát a homlokzat felújítása során köteles visszaállítani. A vállalkozás igazgatója elmondta, hogy több mint százmillió forintos beruházással szállodát kívánnak kialakítani az épületben.

Világgazdaság 2004. március 31. (36. évfolyam 62. szám p. 6. ADT)

Új központ civileknek. A projekt keretében Dombóváron a volt Korona Szálló teljes rekonstrukciója történne meg, s a háromszintes épületben civil intézményközpontot alakítanak ki. Az egykori szálloda a régi városközpont, a Kakasdomb legpatinásabb épülete, amely az önkormányzat tulajdonában van. A dél-dunántúli régió városa – együttműködve a kistérségi területfejlesztési társulással – a dombóvári térségben működő civil, nonprofit szervezetek irodáit, szolgáltatóközpontjait, valamint az uniós csatlakozás után felálló regionális köztestület székhelyét alakítja ki. A projekt becsült költsége 130 millió forint. A város számára a településfejlesztés terén az előrelépési lehetőséget a különböző településrészek rehabilitációja jelenti, amellyel az épített környezet védelméhez is hozzájárulnak. Az önkormányzat erősíteni kívánja kapcsolatát a civil szférával, ezért több közösségi teret kíván biztosítani a civil szervezeteknek. A létrejövő központ ezt is elősegítené. A beruházás átfogó célja Dombóvár

kistérségi, regionális szerepének erősítése azáltal, hogy a város nonprofit, civil tevékenységek központjává válik. A Korona Szálló rekonstrukciója emellett a helybéliek elégedettségét, komfortérzetét is növeli, és az ide látogató turisták számára is érdekességet jelent. A településrész későbbi teljes rehabilitációja a várost gazdasági, társadalmi szempontból is vonzóbbá teszi.

Tolnai Népújság 2005. május 07. (16. évfolyam 106. szám p. 3. ADT)

Regionális civil központ lehet a Korona épülete. Keresik a lehetőségeket. Felújítaná a város önkormányzata az egykor művelődési házként is működő Korona Szálló épületét. A testület már támogatta az elképzelést, hogy keressék meg azokat a pályázati lehetőségeket, melyek révén a régi fényében pompázhatna a város egyik jelképes épülete. Az elképzelés szerint kettőszázötven millió forintba lenne szükség a felújításhoz. Statikusok már felmérték a mára életveszélyessé nyilvánított épületet, és szerintük az alapokkal nincs gond, de a boltozatot fel kell újítani. Az épületből szinte semmi sem maradna, de eredeti állapotában újulna meg – mondta Szabó Loránd polgármester. Európai uniós tervbe illesztenék a felújítást, mely jóvoltából az egész Kakasdomb megszépülhetne. A Korona pedig a továbbiakban regionális civil központként működhetne és rendezvényeknek is helyet adhatna.

Napi Gazdaság 2005. május 13. (15. évfolyam 92. szám p. 18. ADT)

Felújítják a dombóvári Korona Hotelt. A tulajdonos dombóvári önkormányzat döntése értelmében felújítják a város egyik legértékesebb, műemléki védeltséget élvező épületét, az egykori Korona Hotelt – közölték lapunkkal a döntést követően az önkormányzatnál. A több mint százéves, évtizedeken át művelődési házként működő, több száz négyzetméteres épületet 250 millió forintos költséggel regionális civil központtá alakítják. A Korona Szállót – műemléki előírásoknak megfelelően – kívül-belül eredeti formájában állítják helyre, ám a közműveket és a tetőszerkezetet is kicserélik. A beruházást saját erőből és uniós források segítségével valósítja meg az önkormányzat. Szabó Loránd polgármester elmondta: döntés született az épületet övező terület, az úgynevezett Kakas-domb teljes rehabilitációjáról is. Itt sport- és szabadidő parkot alakítanak ki.

Tolnai Népújság 2005. november 16. (16. évfolyam 268. szám p. 3. ADT)

Újraélesztik Kakasdombot. A Korona Szálló újjáépítésével indulna a dombóvári program. Az önkormányzat és a civil szervezetek közösen gondolkodnak, hogyan lehetne felvirágoztatni Dombóvár legrégebbi városrészét. A Kakasdomb és környéke valaha Dombóvár központja volt. Az utóbbi évtizedekben elhanyagolták a területet, az ingatlanok rossz állapotba kerültek. Ehhez hozzájárult, hogy a hetvenes években egy utca lezárásával elszigetelték a városrészt. Az önkormányzat kezdeményezésére képviselők, építészek és városvédők járták be a terepet. Szabó Loránd polgármester elmondta, Kakasdomb fejlesztésének központi eleme az egykori

Korona Szálló újjáépítése. Az U alakú épületet teljesen lebontanák, majd egy hasonló létesítmény lenne a helyén. Megőriznék a korábbi funkciókat, vendégszobákat alakítanának ki az egyik szárnyban, a másikban pedig a városban működő tánccsoportokat helyeznék el. A két szárny között egy szabadtéri színpad állna. Az önkormányzat szerint Kakasdomb újraélesztése olyan értékmentő munka, amelyre a magyar államtól és az Európai Uniótól is támogatást lehet nyerni a következő években. A képviselő-testület novemberi ülésén tárgyalja a témát. Szabó Loránd polgármester reményei szerint kiemelt önkormányzati feladattá nyilvánítják a városrész újjáépítési programját.

Tolnai Népújság 2006. szeptember 16. (17. évfolyam 218. szám p. 4. ADT)

Rendeződhet a volt Korona Szálló sorsa. Hosszú évtizedek óta központi kérdés Dombóváron a volt Korona sorsa. Sajnos a város egyi jelképének számító épület mára annyira leromlott, hogy életveszélyessé vált. Több megoldást is kerestek már az egymást követő képviselő-testületek, de pénz hiányában sokszor még az állagmegóvást sem sikerült megoldani. Szerettek volna itt civil központot kialakítani, de a legújabb tervek szerint diákok tanulhatnak majd itt, ha felújítják az épületet. Az Apáczai Csere János Szakközépiskolával együttműködve egészségügyi és informatikai képzés helyszíne lenne a volt szálló és művelődési ház.

Tolnai Népújság 2008. október 08. (19. évfolyam 236. szám p. 2. ADT)

„Szükség lenne Dombóváron egy civil házra” Dr. Kriston Vízi József, a civil tanács tagja úgy gondolja, hogy a civil szervezetek alulról jövő kezdeményezéseit Dombóváron is be kell építeni a már hosszabb ideje elkészült civil koncepcióba. Véleménye szerint azért lenne erre szükség, mert az élet folyamatosan felülírja a szakmai anyagot. Szükség lenne Dombóváron egy civil házra – ismertette véleményét dr. Kriston Vízi József. – Itt tömörülhetnének a civilek és hatékonyabb lenne az információáramlás, összehangoltabban lehetne dolgozni. Véleménye szerint erre kiváló lenne a felújításra váró Korona Szálló.

Tolnai Népújság 2012. április 21. (23. évfolyam 94. szám p. 13. ADT)

Felújításra vár a dombóvári Korona Szálló. Másodfokon is védetté, azaz műemlékké nyilvánította a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal a dombóvári Korona Szálló épületét – mondta el dr. Szigetvári Krisztián, a Baranya Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodájának műemlék-felügyelője, a műemléki világnap alkalmából tartott előadásán. Arról is beszélt, a Korona Szálló teljes felújítása félmilliárd forintba kerülne. Ez az összeg 2005-ben még csak 300 millió forint lett volna. A dombóvári önkormányzat kezében a döntés, vagy pályáznak uniós forrásokra, vagy elvégzik a szükséges állagmegóváásokat, vagy a bíróságon megtámadják a döntést.

Tolnai Népújság 2013. július 10. (24. évfolyam 159. szám p. 4. ADT)

Korona Szálló. Az államot is „megkínálták” a romos épülettel. Menthethetlen az egykori illusztris dombóvári Korona Szálló. A műemléki épületet már évekkel ezelőtt életveszélyessé nyilvánították, pénz azonban még az állagmegóvásra sincs, így hiába minden hivatali felszólítás. A város állami segítségben bízik. Fellebbezést nyújt be Dombóvár önkormányzata a Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala által hozott júniusi határozat ellen – erősítette meg Szabó Loránd polgármester. A hatóság 50 ezer forint bírság megfizetésére kötelezi a várost, mert nem tettek eleget a Baranya Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája tavalyi kötelezésének, amelyben az egykori Korona Szálló statikai megerősítésére, állagmegóvásra szólították fel a tulajdonos önkormányzatot. A hivatal új határidőket is szabott, e szerint az északi végfal és az egyéb teherhordó szerkezetek szakszerű megtámasztásáról azonnal gondoskodni kell, az állagmegóvási tervet augusztus 13-ig kell benyújtaniuk, majd a jóváhagyást követő 90 napon belül neki kéne kezdeni a munkának. Ám ahogy a Kulturális Örökségvédelmi Iroda Kötelezésekor, úgy most sincs erre több millió forintja a városnak. Ez indokolja a határozat elleni fellebbezést.

Az 1810-ben épült szálló egyébként Dombóvár legrégebbi épületei közé tartozik, az 1970-es évek végétől, vagyis az új művelődési központ átadástól kezdve azonban kihasználatlanul áll, és menthetetlenül omlani kezdett. Már évekkel ezelőtt életveszélyessé nyilvánították, elbontani viszont nem lehet, hiszen a város történeti központjában lévő épület műemléki védettséget élvez. Kérdés ugyanakkor, hogy az idő könyörtelenségének engedve, mikor dől össze magától a szebb napokat is látott szálló. Ezt a statikai szakvéleményben sem tudták megbecsülni, mint írják „a halogatott megerősítésnek vagy részleges bontásnak értelme nincs, mert nem határozható meg a teljes tönkremenetel bekövetkezése. (...) Statikai értelemben semmiféle haladéknak létjogosultsága nincs.” Szabó Loránd szerint méltánytalan kényszerhelyzetbe került így az önkormányzat, ezért kísérletet tesznek állami források bevonására. Megkeresték az Emberi Erőforrások Minisztériumát, valamint a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumot, és felvetették annak a lehetőségét, hogy jelképes áron értékesítsék az ingatlant, bízva abban, hogy esetleg fantáziát látnak az épület hasznosításában. De egyúttal azt is hangsúlyozták, hogy állami szerepvállalás nélkül elképzelhetetlen a Korona Szálló megmentése. A visszajelzésre egyelőre vár az önkormányzat. De abban a reményben, hogy további előrelépés történik az épület ügyében, nemrégiben ismét a képviselő-testület elé került a téma. A polgármestert felhatalmazták arra, hogy tárgyalásokat kezdjen a műemlékvédelmi hatóság illetékeseivel. Konceptiójuk szerint az épület fő homlokzatát újítanák csak fel, megőrizve annak eredeti vonásait és erősítve ezzel a műemléki jelleget, de a területen szabadtéri színpadot alakítanának ki. Bár a Korona Szálló történetében ez a terv sem új keletű.

Ötlemből nem, csak pénzből volt hiány. A romos épület szolgált hajdan az Eszterházy uradalom gazdatisztjeinek felkészítési helyeként, volt szálloda és művelődési központ is. Ötlemből később sem volt hiány, mikor szóba került a hasznosítása. Az elképzelések szerint lehetett volna regionális civil központ, újfent hotel, egészségügyi és informatikai képzés helyszíne, ám az elgondolásnál tovább egy javaslat sem jutott. Az ingatlan állaga végül kritikussá vált, így a

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal többször szorgalmazott már beavatkozásokat. 2006 őszére például elkészült az épület dúcolása, néhány hónappal később viszont az ideiglenes dúcolat egy részét ellopták.

Tolnai Népújság 2014. január 29. (25. évfolyam 24. szám p. 4. ADT)

Fellebbezés. Visszautasítást kaptak, megteszik az első lépéseket. Fellebbezett az önkormányzat, de elutasították a kérelmet, így mielőbb meg kell tenni az állagmegóvó intézkedéseket az egykori Korona Szálló épületén. Újabb bírság kiszabását kockáztatta volna Dombóvár önkormányzata, ha nem kezdi el az egykori Korona Szálló állagmegóvásának előkészítését. A Baranya Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája még 2012-ben kötelezte a városvezetést az épület statikai megerősítésére, ám pénzhiány miatt ennek nem tudnak eleget tenni. A Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala ugyancsak határozattal szólította fel az önkormányzatot a szükséges munkálatok elvégzésére, de ez ellen fellebbezést nyújtott be a város. Kérelmüket tavaly év végén utasította vissza a bíróság. A döntést tudomásul vette a képviselő-testület, és az állagmegóvási tervek elkészítésére közbeszerzésen kívüli beszerzési eljárást indított. Továbbá vállalták, hogy az idei költségvetés megszabásánál biztosítják a fedezetet a hatósági kötelezéssel összefüggő intézkedésekhez.

Az 1810-ben épült szálló műemléki védelem alatt áll, ez azonban nehezítette az elmúlt években a felújítását, azt ugyanis csak komoly feltételek mellett lehetett volna megtenni, több millió forintos ráfordítással. Az épület az 1970-es évek óta áll kihasználatlanul, már régen életveszélyessé nyilvánították, és a jövőbeni sorsa a tervezetésnél soha sem jutott tovább. Különböző elgondolások persze mindig megfogalmazódtak a Korona Szálló kapcsán, most Dombóvár városfejlesztési koncepciójában, az Ivanich-tervben határoztak meg komoly elképzeléseket. Önfenntartó Aktív Központnak álmodták meg az épületet, amelynek költségei a megújuló energiaforrások használatával minimálisra csökkenthetők. Új funkciói révén pedig bevételt termelhetne az intézmény. Az épület alsó szintjén kézművesek foglalatzkodhatnak, akik nem csak értékesíthetnék portékáikat, hanem tevékenységük elsajátítására is lehetőséget adnának. A fölszínen emellett egy kávéház kapna helyet. Az emeleten egy kiállító tér kialakítását tervezik, az udvaron – a régi felvetéshez híven – szabadtéri színpadot szeretnének. A főépület mellett raktárakat és tárolót húznának fel, és a zöld felületen helyeznék el azokat a napelemeket, amelyek a költséghatékony energiaellátást biztosítanák. Az átalakítást természetesen az örökségvédelmi szempontokat figyelembe véve képzelik el.

Az idézett cikkek csak egy töredéke a megjelenteknek. Rengeteg tudósítás jelent meg a felszabadulás előtt bálokról, rendezvényekről.

Szakértői jelentés 2015. február 04. (Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

Dombóvár Korona Szálló épület állapotáról. Bartal és Rabb Kft.

Szakértői jelentésünket Dombóvár Város Önkormányzatával megkötött szerződésünk alapján, az épület tervezési munkálatainak készítésével összefüggésben készítettük el.

2014. évi szakvéleményünk óta eltelt 1 év alatt az épület műszaki állapota még tovább romlott, egyre fokozódó mértékben.

Az épületnél 2015. 01. 29-én tartott újabb helyszíni szemlénken ismételten megvizsgáltuk az épület szerkezeti állapotát. Az épület földszinti, és nagy nehézségek mellett az emeleti helyiségei részlegesen bejárhatók voltak. A padlás közvetlen életveszély miatt nem volt megközelíthető.

A fedélszék és födémek anyagán vörös korhasztó gomba okozta súlyos, teljes keresztmetszetre kiterjedő károsodást tapasztaltunk. A padlásfödém újabb három mezőben leszakadt.

Az épületen végrehajtott helyszíni szemlénken tapasztaltak és közvetlen vizsgálati eredményei alapján megállapítottuk, hogy a vizsgált tartószerkezeteknél kiemelten:

- a szétrepedt, kifelé dőlő teherhordó főfalaknál, és támfalkerítésnél
- leszakadt fafödém szakaszoknál és fedélszék gerendáknál
- hosszában szétrepedt és eltörött boltöveknél és boltozatoknál

az épületben a biztonságos munkavégzés lehetőségei sem biztosíthatók.

A 2005-ben készült szakvélemény már akkor kimondta az épületre az életveszélyes minősítést.

Az épület állapota az eltelt 10 év alatt tovább romlott.

Vizsgálataink szerint a tartószerkezet rehabilitációja műszaki okok miatt már nem lehetséges.

Jelenleg az épület életveszélyes, a veszélyzónában a tartózkodást meg kell tiltani.

A helyzetet súlyosbítja, hogy már az épület délnyugati oldalán levő téglá támfalkerítés is bármikor kidőlhet, és ezzel a környék egyetlen közterületi útját veszélyezteti. A támfalkerítés az idegen tulajdonban levő, a támfallal egybeépített pincéket is veszélyezteti.

Az épület födémei jelenlegi állapotukban biztonságos munkavégzésre alkalmatlanok, a födémek megközelítése bármilyen tevékenység céljából (megerősítés, bontás) alkalmatlan.

Az ablaknyílások feletti boltövek, illetve a földszint feletti terek boltozatainak záradéka bármikor kicsúszhat, ez a teljes boltöv, illetve boltozat mező leomlásával járhat.

A tetőszerkezet egybe van építve a födémmel így annak kötőgerendái egyben a födémgerendák is. A födém gerendák támasztják meg jelenleg az emeleti falakat a kidőlés ellen.

Újabb födémszakasz leomlása progresszív összeomlást generálhat, az épület lényegében bármikor, előre jelzés nélkül összeomolhat.

2014 évben készített „azonnali megerősítés” tervünk mára lényegében végrehajthatatlanná vált, az épületbe munkavégzés céljából nem szabad embert beküldeni.

Az épület gyakorlatilag menthetetlen, a közvetlen életveszély, és a műszakilag racionálisan megoldhatatlan felújítás-megmentés miatt le kell bontani.

Évek hosszú sora óta a műemlékvédelem terén dolgozó szakértőként és tervezőként, az épület mára szinte teljesen elpusztult műemléki értékeit ismerve tettük meg a fenti javaslatunkat. Reménykedünk abban, hogy az épület még dokumentálható értékeit a tulajdonos megőrzi az utókor számára.

Pécs, 2015. 02. 04.

Rabb Péter okleveles építőmérnök, faszerkezetek szakmérnök, hídszerkezet tervező, műemléki épületdiagnosztikai szakértő, építésügyi szakértő, szakterületek: tartószerkezetek, épületszerkezetek, építéstechnológia, faanyagvédelmi szakértő, faipari szakértő, építész tervező. Forster Gyula emlékirtes műemlékvédő.

Molnár Miklós okleveles építőmérnök, statikus tervező, tartószerkezet szakértő.

Műemléki leírás (Forrás: muemlekem.hu/muemlek/show/11708)

Dombóvár történeti központjában, a római katolikus templomtól K-re, az Arany János tér, Baross utca és Kossuth Lajos utca által határolt kiterjedésben áll az L alaprajzú, kétszintes, részben alapincézett, kontyolt nyeregtetővel fedett épület, amelynek Ny-i homlokzatához egy L alaprajzú, kétszintes, kontyolt nyeregtetős bővítmény csatlakozik. Arany János térre néző, K-i, bejárati homlokzata közepén háromtengelyes, a főpárkány fölé magasodó, háromszögtimpanonnal záródó rizalit, ennek földszintjén, a középtengelyben nyílik a szegmentíves, kőkeretes, kerékvetős kapu. A rizalit emeletén a fejezetes pilaszterek között magas, keskeny, szegmentíves, keretezetlen ablakok ülnek a homlokzaton végigfutó övpárkányon. A homlokzat többi nyílászárója nagyrészt egyenes záródású, keretezetlen, alsó-felső nyílászárnyas illetve T osztású.

Az épület ma egyértelműen a teljes elhanyagoltság állapotát mutatja. A Művelődési Ház kiköltözése óta, több mint 25 éve semmilyen állagmegóvás vagy arra való törekvés nem történt az épületen. A jelenleg hatályban lévő, és 2004-ben elfogadott Dombóvár Város Helyi Építési Szabályzat a tárgyi épületet országos védelemre terjesztendő műemléki épületként jelöli, meghatározott műemléki környezettel. Ezen túl a Dombóvár Város Helyi Építési Szabályzat I. számú melléklete helyi védelem alá sorolja az épületet, mely a 32377/2000. 05. 04. számon bejegyzésre került az ingatlan tulajdoni lapján is.

A városnak mint tulajdonosnak, az elmúlt évtizedek során minden eddigi próbálkozása az épület felújítására, hasznosítására kudarcot vallott. Dombóvár Város Képviselő Testülete végső megoldásként életveszélyesnek minősítette az épületet, és a lebontás mellett szavazott. 2005. november 7-én az Örökségvédelmi Hivatalhoz szakhatósági állásfoglalás céljából megküldték a Korona Szálló bontási engedélyének kérelmét.

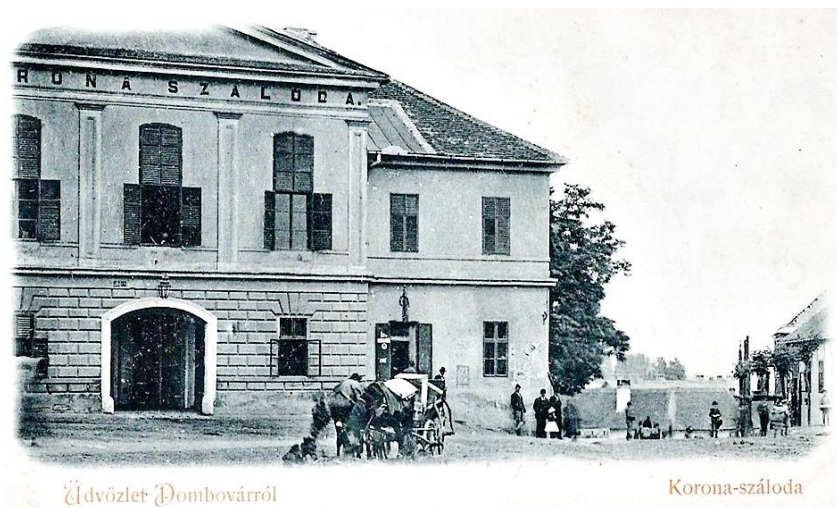
A 2005. november 29-én tartott helyszíni szemle során megállapításra került, hogy az emeleti helyiségekben falfestés található a máló vakolat alatt, valamint az épület jelenlegi állapota igen rossz. A tetőfedés több helyen pontszerűen hiányzik, és az alatta lévő fagerendás födém a beázások miatt komolyan károsodott, beomlott. Az észak-keleti oldal teherhordó falazata

25.

megroskadt, sűrűn repedezett. Az évtizedek óta üresen álló épületet teljesen kipucolták, minden mozdítható értéket elvittek belőle.

2009. június 15.

Fénykép melléklet

1899.

(Forrás: Hungaricana - Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum - Képeslapok)

Ismeretlen időpont.

(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

26.

**Ismeretlen időpont.
(Forrás: Hungaricana - OSZK-Képeslapok)**

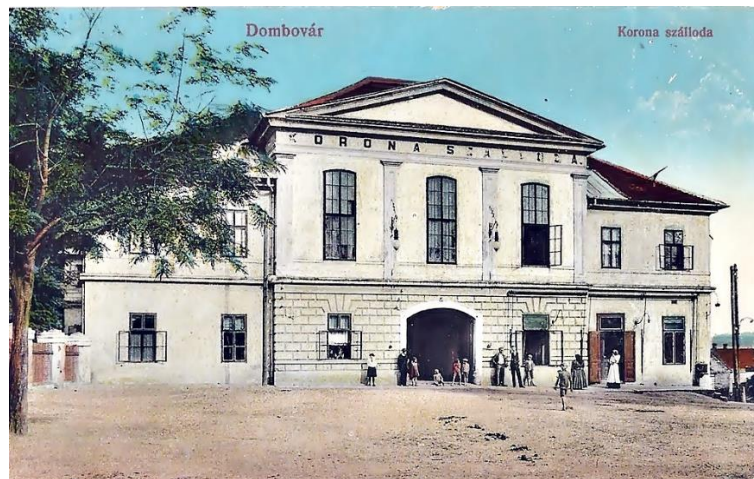

**Ismeretlen időpont.
(Forrás: Hungaricana - Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum - Képeslapok)**

**Ismeretlen időpont.
(Forrás: Hungaricana - OSZK - Képeslapok)**

27.

1916.

(Forrás: Hungaricana - Zempléni Múzeum, Szerencs - Képeslapok)

Ismeretlen időpont.

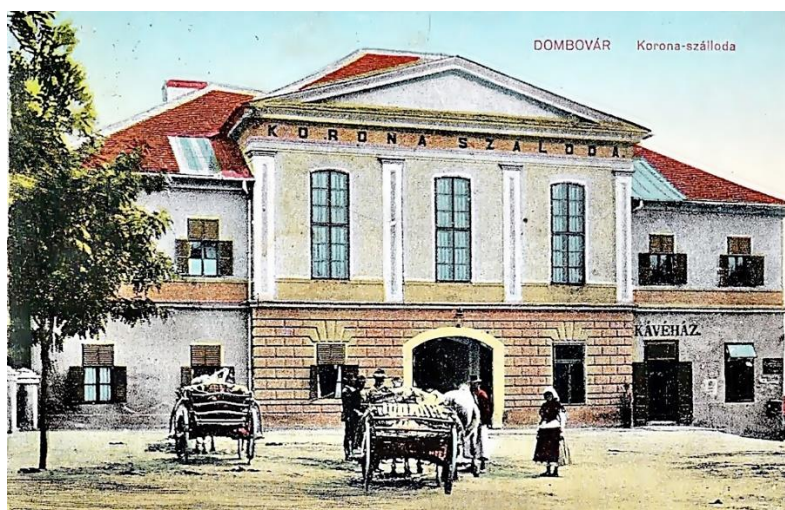
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

Ismeretlen időpont.

(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

28.

Ismeretlen időpont.

(Forrás: Hungaricana-Zempléni Múzeum, Szerencs-Képeslapok)

1960-as évek.

(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

1970-es évek.

(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

29.

Ismeretlen időpont.
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

1927. Bál a Koronában.
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)

1942. Bál a Koronában.
(Forrás: V. Kápolnás Mária: Dombóvári fényképészmesterek működése a 20. század első felében p. 610 – Konsánszky fotó)

30.

**1969. Bál a Koronában.
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)**

**Klub az 1970-es években.
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)**

**1960-as évek.
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)**

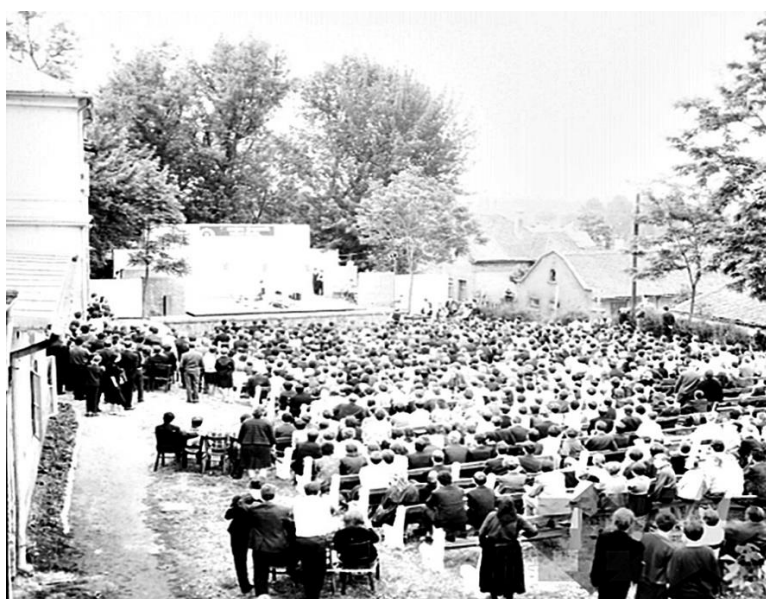
31.

**1960-as évek.
(Forrás: DRSzN fb. csoport)**

**1964. Szabadtéri színpad.
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)**

**1960-as évek. Szabadtéri színpad.
(Forrás: Korona Dombóvár fb. csoport)**

32.

**1919. Vörös katonák a Korona előtt.
(Forrás: DRSzN fb. csoport)**

**Leomlott támfal.
(Korona Dombóvár fb. csoport)**

**Támfal.
(F.: Korona D.vár fb. csop.)**

**Műemlék tábla a falon.
(Forrás: TMN 1983. 09. 21.)**

33.

2019.

(Forrás: muemlekem.hu)

2020. 1.

2020. 2.

34..

2020. 3.

2020. 4.

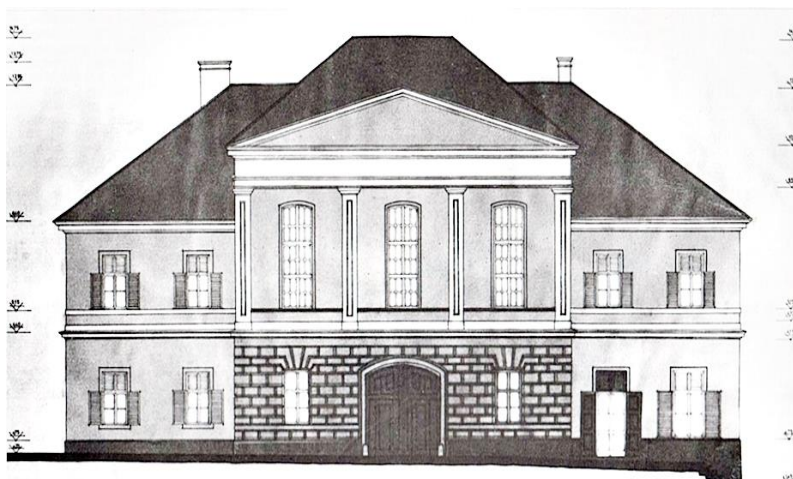
2020. 5.

35.

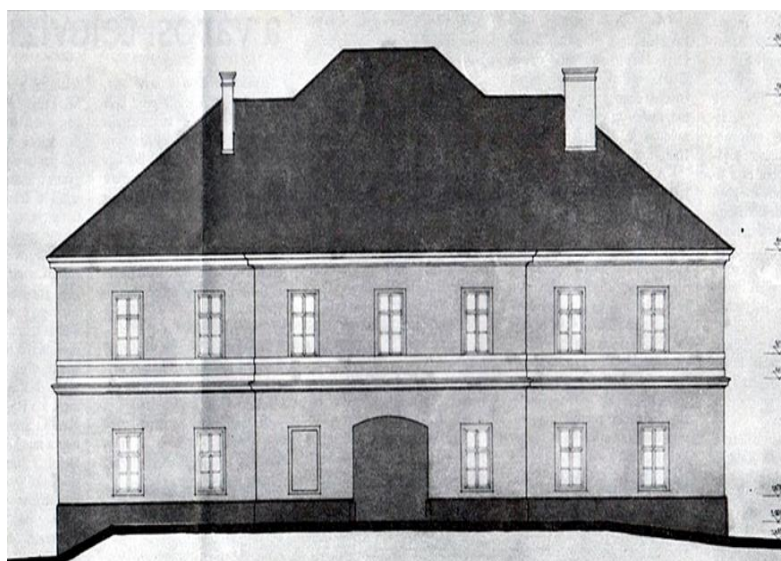

2020. 6.

(1-6 kép forrása YouTube - Infoxp Urbex - Jankó Péter)

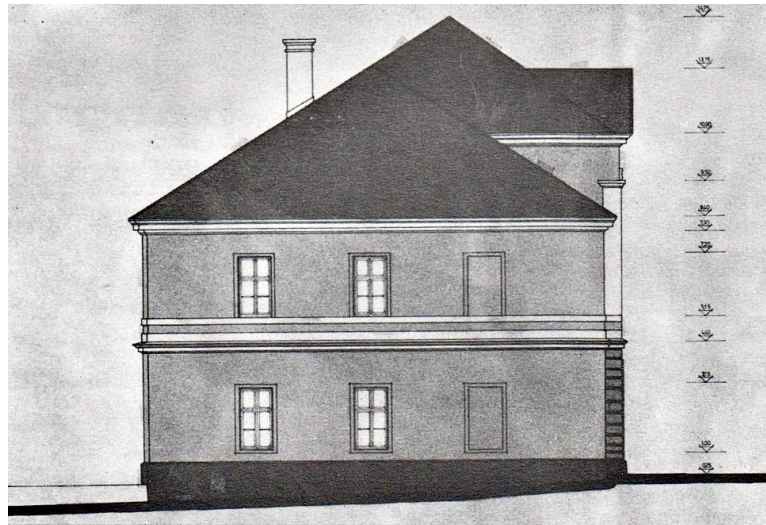

1.

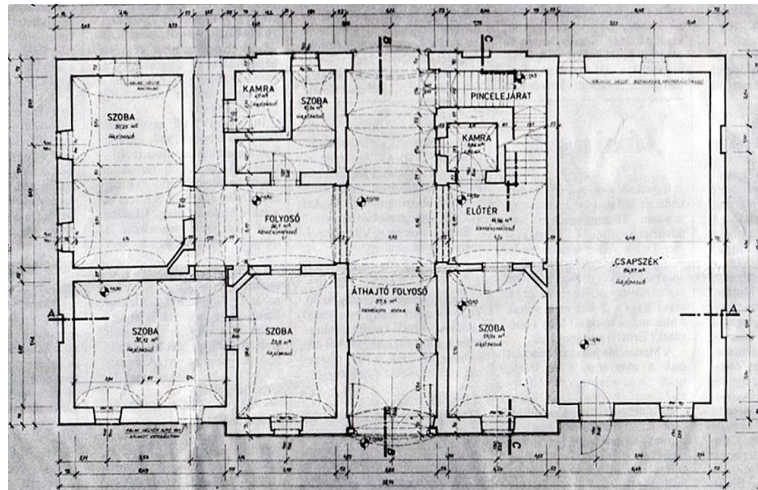

2.

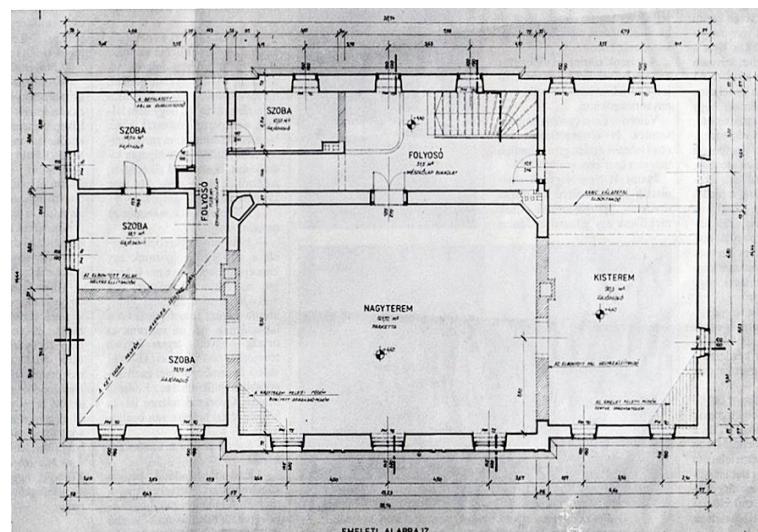
36.

3.

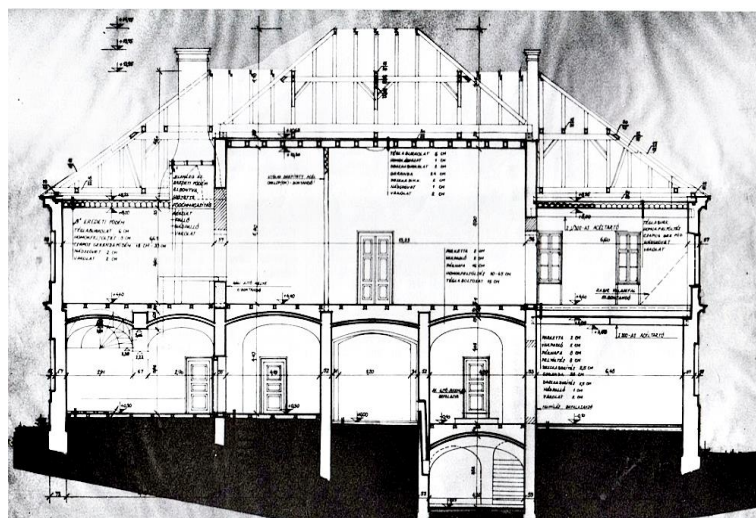

4.

5.

37.

6.

(1-6 kép forrása: Dombóvár és Vidéke 1990. június. Majsai János rekonstrukciós rajzai)

Herceg Esterházy Pál Dombóvár községnek ajándékozta
a Korona Szállót községháza céljára 1939-ben.
(Forrás: Esterházy Privatstiftung)

Az összeállítás nagyobb részben az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) oldalain fellelhető anyagokból készült.

Hivatkozások az idézett cikkek mellett.

Összeállította: Vati László Dombóvár, 2021. június 15.

Köszönet Takács Istvánnénak és Müller Ádámnak a segítségükért.

Az összeállítás részben vagy egészben szabadon felhasználható az összeállítóra való hivatkozás után.